

HET LEGE GRAF EN HET GELOOF

Lezen:

Johannes 20:1-9

Inleiding

Een graf bezoeken is meestal een moment van afscheid. Wie naar een graf gaat, verwacht daar het lichaam van een gestorvene aan te treffen. Ook Maria Magdalena gaat op de eerste dag van de week naar het graf van Jezus. Zij verwacht geen wonder en geen ontmoeting met de levende Heere. Toch wordt zij geconfronteerd met iets wat zij niet kan verklaren: de steen is weggenomen.

In dit gedeelte volgen wij Maria, Petrus en de andere discipel. Zij zien dezelfde werkelijkheid, maar reageren verschillend. Hun ervaringen laten zien hoe mensen kunnen zoeken, schrikken, redeneren en tot geloof komen. Tegelijk maakt Johannes duidelijk dat het lege graf niet op zichzelf staat. Het wijst naar Gods plan met Jezus Christus, ook al begrijpen de discipelen dat op dit moment nog niet.

Bijbelstudie

Johannes begint met een nauwkeurige tijdsaanduiding: het is de eerste dag van de week en het is nog duister. Maria Magdalena komt vroeg bij het graf. Zij is blijkbaar alleen op weg. Haar liefde voor Jezus blijkt uit haar bereidheid om naar Zijn graf te gaan, maar haar verwachting is nog volledig verbonden met Zijn dood. Zij komt niet om een opstanding te zien. Zij komt bij een graf.

Dan ziet zij dat de steen is weggenomen. Johannes beschrijft niet eerst haar geloof, maar haar waarneming en haar conclusie. Maria gaat terug en vertelt het aan Simon Petrus en aan de andere discipel, die in het Evangelie wordt aangeduid als de discipel van wie Jezus hield. Haar woorden laten zien hoe zij de situatie begrijpt: iemand heeft de Heere uit het graf weggenomen en zij weet niet waar Hij is neergelegd. Voor haar is het graf wel leeg, maar dat lege graf betekent nog niet dat Jezus leeft. Zij denkt aan menselijke handelingen en aan een verplaatst lichaam.

Daarin is Maria herkenbaar. Ook wij proberen gebeurtenissen te begrijpen vanuit wat wij kennen en verwachten. Wanneer iets niet past bij ons beeld van de werkelijkheid, zoeken wij eerst naar een gewone verklaring. Maria heeft gezien dat de steen weg is, maar zij begrijpt nog niet wat God heeft gedaan. Haar verdriet en verwarring beperken haar blik. Toch doet zij wel iets

belangrijks: zij zoekt hulp en vertelt wat zij heeft gezien. Zij houdt haar zorg niet voor zichzelf.

Petrus en de andere discipel gaan daarop naar het graf. Johannes vermeldt dat zij samen lopen, maar dat de andere discipel sneller is en eerder bij het graf aankomt. Deze bijzonderheid is niet bedoeld om een wedstrijd tussen beide mannen te beschrijven. Wel laat zij zien dat beiden ernstig betrokken zijn. De ene discipel kijkt bij het graf naar binnen, maar gaat niet naar binnen. Hij ziet de doeken liggen.

Petrus komt daarna aan en gaat wel het graf in. Hij ziet eveneens de doeken liggen. Vervolgens merkt hij op dat de doek die om het hoofd van Jezus was geweest niet bij de andere doeken ligt, maar afzonderlijk opgerold is. Johannes geeft deze details niet zonder reden. Het graf is niet zomaar leeg achtergelaten. Er is geen lichaam, maar er zijn wel de grafdoeken. Ook ligt de doek niet achteloos ergens neer. De ordening maakt duidelijk dat hier iets anders is gebeurd dan een haastige verwijdering van een lichaam.

Toch moeten wij voorzichtig zijn met wat de tekst precies zegt. Johannes beschrijft de tekenen in het graf, maar hij vertelt niet dat Petrus op dat moment alles begrijpt. Hij ziet de feiten, maar het inzicht in de betekenis ervan komt niet automatisch. Het is mogelijk om dicht bij de werkelijkheid van het evangelie te komen en toch nog met vragen te blijven zitten. Zien is niet hetzelfde als verstaan.

Daarna gaat ook de andere discipel het graf binnen. Van hem zegt Johannes dat hij zag en geloofde. Dat is een belangrijk keerpunt. Er ontstaat geloof bij het zien van het lege graf en de achtergelaten doeken. Johannes zegt niet uitvoerig wat deze discipel precies al geloofde. Wel maakt de tekst duidelijk dat zijn reactie anders is dan die van Maria aan het begin. Maria sprak over een weggenomen lichaam; de discipel komt tot geloof wanneer hij de werkelijkheid in het graf ziet.

Toch volgt onmiddellijk een opvallende verklaring: zij kenden de Schrift nog niet, dat Jezus uit de doden moest opstaan. Daarmee wijst Johannes op een spanning. De discipel gelooft, maar het volle inzicht in Gods heilsplan is nog niet aanwezig. Zijn geloof rust niet op een volledig overzicht van alle dingen. Het begint bij het zien van het lege graf, terwijl hij de betekenis daarvan nog niet volledig vanuit de Schrift kan begrijpen.

Dit is geen reden om geloof gering te achten. Het laat wel zien dat geloof en begrip niet altijd tegelijk tot volle ontwikkeling komen. De discipelen bevinden zich in een overgangsmoment. Hun oude verwachtingen zijn doorbroken, maar het nieuwe inzicht moet nog verder worden geopend. Het lege graf dwingt hen om hun denken over Jezus, Zijn dood en Gods handelen te herzien.

Het hart van dit gedeelte is daarom niet alleen de mededeling dat de steen weg is. Johannes wil ons laten letten op Jezus Zelf. Hij is niet meer in het graf. De dood heeft Hem niet vastgehouden. De doeken getuigen van een werkelijkheid die niet door menselijke planning of bedrog wordt verklaard. Tegelijk bewaart Johannes ons voor een oppervlakkige benadering. De

opstanding is geen gemakkelijk te begrijpen gebeurtenis. Zij vraagt om geloof, omdat zij Gods handelen betreft.

De eerste dag van de week krijgt in dit gedeelte een nieuwe betekenis. De rust van het graf blijkt niet het laatste woord te hebben. Waar Maria nog in duisternis komt en denkt aan verlies, ontstaat bij de andere discipel geloof. De weg loopt van verdriet en verwarring naar een eerste erkenning van Gods wonder. Dat betekent niet dat alle vragen onmiddellijk verdwijnen. Het betekent wel dat het lege graf niet langer alleen een probleem is, maar een teken.

Voor ons ligt hier een dringende vraag. Wat doen wij met het getuigenis van het lege graf? Wij kunnen, net als Maria aanvankelijk, blijven zoeken naar een verklaring die binnen onze eigen verwachtingen past. Wij kunnen ook erkennen dat Gods handelen groter is dan wat wij vooraf voor mogelijk houden. De tekst nodigt ons uit om niet alleen te vragen wat er gebeurd kan zijn, maar vooral wie Jezus is en wat Zijn opstanding betekent.

Daarbij is een nederige houding nodig. De discipelen begrepen niet alles en moesten hun gedachten laten vormen door Gods openbaring. Ook wij mogen onze vragen eerlijk benoemen. Maar eerlijk vragen stellen is iets anders dan Gods handelen op voorhand afwijzen. Het lege graf staat daar als een teken dat Jezus niet in de macht van de dood gebleven is. Het eerste geloof ontstaat wanneer de discipel ziet. Dat geloof mag groeien in eerbied, verwondering en vertrouwen.

Vragen

1. Wat verwacht Maria wanneer zij vroeg naar het graf gaat, en wat zegt haar reactie over haar verwachting van Jezus?
2. Waarom is het belangrijk dat Johannes vermeldt dat het nog duister was?
3. Hoe verklaren Maria, Petrus en de andere discipel ieder wat zij bij het graf aantreffen?
4. Wat leren de grafdoeken en de afzonderlijk opgerolde zweetdoek over wat er in het graf is gebeurd?
5. Wat is het verschil tussen zien en begrijpen in dit gedeelte?
6. Wat betekent het dat de andere discipel zag en geloofde, terwijl de discipelen de Schrift nog niet kenden?
7. Welke houding tegenover vragen, onzekerheid en Gods handelen vraagt dit gedeelte van u?
8. Waarin wordt u persoonlijk aangesproken door het lege graf?